

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛОЯЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Доведено, що національна лояльність пов'язана із задоволенням потреб людей та їх намаганнями змінити життя на краще. Визначено, що на процес формування національної лояльності впливають багато соціально-економічних та політичних чинників. Тому система підтримки національної лояльності має передбачувати, постійно відстежувати і корегувати заходи, що зосереджені на організаційних, фінансово-економічних та соціально-політичних напрямках. Обґрунтовано: якщо постійно підтримувати певний стан національної лояльності, то на пряму можна впливати на рівень задоволеності життям населення, забезпечувати виконання програм соціально-економічного розвитку держави.

Ключові слова: національна лояльність, система підтримки, соціально-економічний розвиток, задоволення життям, потреби населення.

Постановка проблеми. Термін «національний» слід розглядати як похідну від «націоналізму», тобто того, що має відношення до нації – множини людей, що належить до одного суспільства, об'єднаного, перше за все культурою [1]. Слід констатувати і той факт, що ще й досі немає якогось наукового визначення «нації», хоча цей феномен досить часто використовується у дослідженнях науковців, як якесь уявне суспільство, хоч і обмежене, проте суверенне. Кожен член такого суспільства не має уявлення про більшість людей у ньому, але у кожного є образ їх спільності.

Щодо лояльності – то це якісна характеристика певних відношень, що склалися у суспільстві. І якщо йде мова про національну лояльність, то тут слід мати на увазі процес внутрішньої взаємодії соціально-політичних сил, котрі спроможні за спільною зацікавленістю долати перешкоди, що постійно виникають, досягати стійкого розвитку суспільства (громади) і держави [2]. У академічному використанні термін «національний» не несе у собі якогось оціночного компонента. Тому будь-які оцінювання лояльності у масштабах країни – досить ненадійні, а значить існує потреба у виявленні деякої специфіки національної лояльності, щоб формувати й управляти механізмами мотивації та стимулювання для спільної взаємодії суспільства на шляху до соціально-економічних перебудов.

Аналіз останніх публікацій та досліджень показав [2; 3, с. 200 – 203], що визначити ефективність лояльності на націо-

нальному рівні досить не просто. Більшість авторів намагаються оцінити її дію відомими й розповсюдженими показниками валового внутрішнього продукту на одну зайняту особу у суспільстві [3, с. 200 – 202]. При цьому цей показник необхідно доповнювати обсягами інвестицій в освіту трудових ресурсів в різних галузях економіки, показниками мобільності кадрів, їх універсальності, тривалості роботи персоналу в одній галузі і т.п. Тому рекомендуються для завоювання прихильності населення, підвищення продуктивності національного виробництва, досягнення успіхів у конкурентній боротьбі, завоювання ринку кадрів молодого, економічно активного населення – проводити гнучку політику найму, оплата праці в залежності від віку і стажу і т.п.

Авторські публікації [4, 5, 6] доводять, що лояльність суспільства – слід сприймати як синонім задоволення, тісно пов'язаною з мотивацією. Основними мотиваторами виступають: матеріальні і моральні стимули, такі як: перспективи кар'єрного росту, стабільність життя, можливість поділитися своїм накопиченим досвідом, задоволення різних потреб і т.п. Сигналом до зміни лояльності суспільства може бути зміна національних пріоритетів, політичні та соціально-економічні чинники. Так політичні реформи у державі слід вимагати перебудов у всіх сферах національної економіки, що не завжди виправдано в очах усього суспільства. Наприклад подальші реформи у пенсійному

забезпеченні населення, зміна тарифної політики у житлово-комунальній сфері, зростання злочинності, не досить виражена перебудова у медичній й освітній сфері, що саме відбувається сьогодні в Україні, не завжди знаходить підтримку переважної частини населення, а потім виявляється у їх нелояльному ставленні до державних і місцевих органів влади та зміні прихильності до соціально-економічної політики держави. І таке протистояння не можливо подолати, якщо своєчасно не підтримувати і не розвивати ростки довіри до необхідності здійснення тих нелояльних заходів, що відбуваються сьогодні в процесі соціально-економічного розвитку України.

Тому метою даного дослідження – є визначення системи підтримки лояльності населення, яка б дозволяла і об'єднувала навколо тих соціально-економічних перебудов, що відбуваються в українському суспільстві на шляху до визнання України як повноправного члена європейської й світової спільноти, дії й реформи якої визнаються усім прогресивним людством.

Виклад основного матеріалу дослідження. Багатоаспектність розгляду феномену «національна лояльність», його організаційна, функціональна, змістовна наповненість визначили множинність різних підходів законам, коректного, дбайливого ставлення до них, дотримання існуючих правил, норм, кодексів поведінки, навіть при незгоді з ними, відданості помислам і починанням на всіх рівнях і т.п. [7, с. 143], то з певністю можна констатувати: якщо постійно підтримувати певний стан національної лояльності, то напряму можна впливати на рівень задоволеності життям населення, забезпечувати виконання програм соціально-економічного розвитку держави. Бо національна лояльність забезпечується постійною порівняльністю фактичних дій тим прагненням і очікуванням населення, що викликає зацікавленість населення, прихильність до послідовних оціально-економічних заходів, що відбуваються в країні.

Проведені дослідження показують [6, с. 68; 7, с.145], що лояльність має економічний сенс і, наразі, немає іншого напряму підтримки національної лояльності як задоволення потреб людей та їх намагань змінити життя на краще. Проте на процес підтримки національної лояльності впливає багато чинників, виходячи, навіть з того, що лояльність окремих членів суспільства не завжди збігається зі спільною. Спільний позитивний вектор руху соціально-економічного розвитку може відхилитися у інший кут, завдяки нелояльному впливу на нього деяких членів суспільства. Тому при формуванні системи підтримки національної лояльності слід передбачати, постійно відстежувати і корегувати заходи, що зосереджені на організаційних, фінансово-економічних та соціально політичних напрямках (рис. 1).

Підтримка необхідного рівня національної лояльності – важлива не тільки соціально-економічна, але й наукова технічна задача, яка в перспективі може забезпечити стабільний розвиток держави в усіх сферах діяльності.

Лояльне чи нелояльне ставлення населення до реформ, що відбуваються на регіональному й державному рівнях, – це природня поведінка індивідуумів та окремих соціальних груп, що формується соціально-економічним середовищем. В цьому контексті лояльне ставлення можливо порівнювати з громадською позицією, та обов'язком населення. Саме громадянськість – є однією із суттєвих, змістовних складових лояльності, збуджуючим мотивом для виявлення притиріч між соціальними установками та особистими потребами у конкретних умовах соціально-економічного розвитку.

Окрім того, лояльність – визначає певний тип соціальних відносин, які висвітлюють ті внутрішні протиріччя, що існують у державі (регіоні). Звідси лояльність – є складним, динамічним явищем, яке має свою межу. Порушення чи послаблення уваги до дотримання певного рівня цієї межі - перетворює лояльність у антипод – нелояльність.

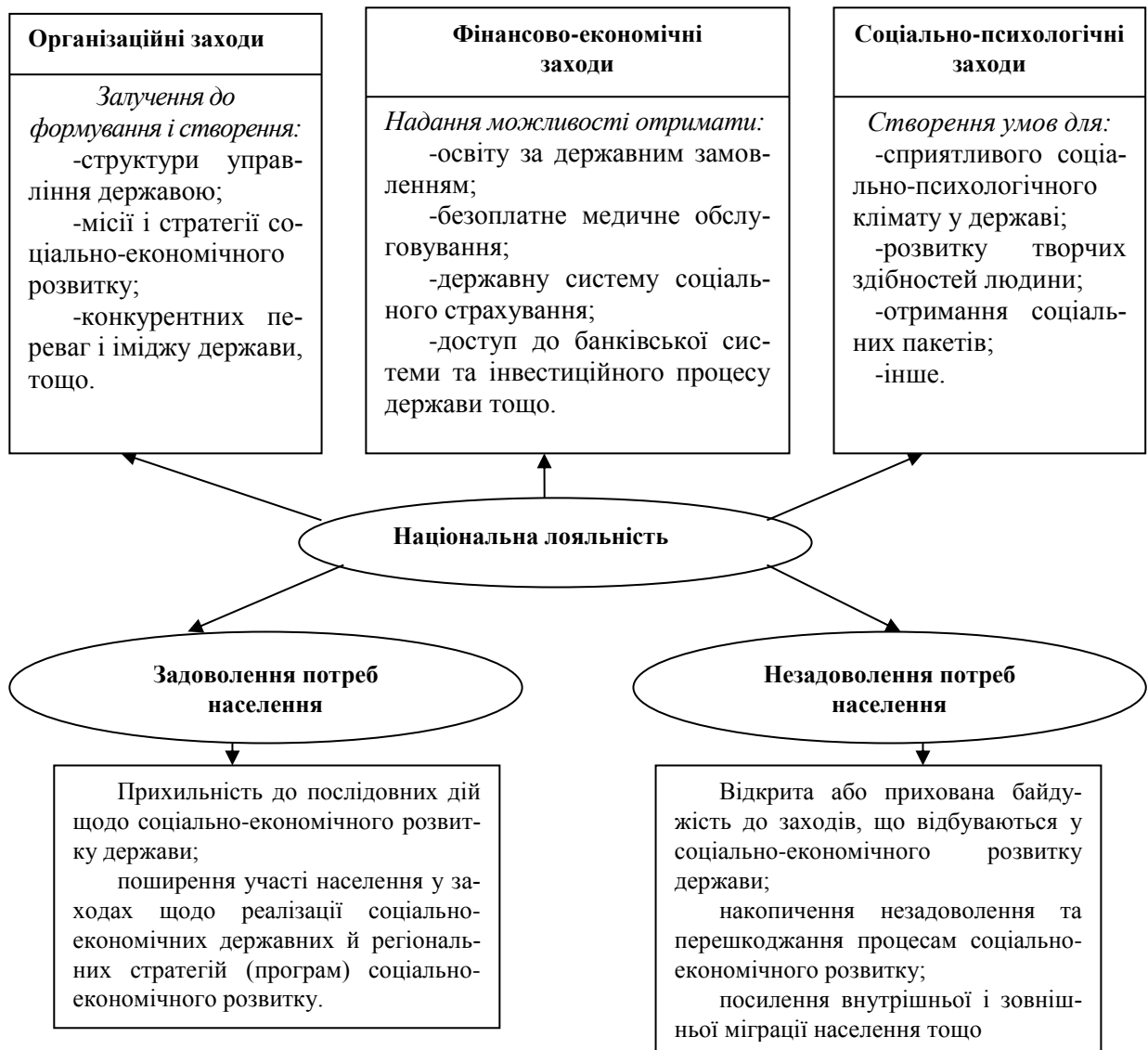

Рис. 1. Складові системи підтримки національної лояльності щодо забезпечення соціально-економічного розвитку держави

Джерело: розроблено автором

З цієї точки зору ступінь національної лояльності слід розглядати як активну, пасивну, пасивно-нейтральну і нейтральну, а також демонстраційну та активну протидію процесам, що відбуваються у державі (регіоні). Якщо перші три види лояльності можна вважати продуктом сатисфакції, негласної угоди між державними структурами та її громадянами щодо забезпечення відносно стабільного соціально-економічного розвитку та рівня життя, то от інші два – ведуть до незгоди з соціально-економічними реформами і до руйнування вибраних стратегій задоволення потреб населення та встановлених норм взаємовідносин у суспільстві. Тобто лояльність має свої закони, механізми розвитку й функціонування, які відповідають рівню свідомості суспільства та обумовлені

розвитком його культури, традиціями та звичаями. Вона напряму пов'язана з визнанням громадянами принципів правомірності й справедливості.

Лояльне (чи нелояльне) відношення суспільства визначається ще й тими стереотипами, що мають відношення до суспільної свідомості. Загалом ці стереотипи діляться на три основні групи [2]:

Перша – ідеологічні, у межах яких фіксується угода про «соціальне партнерство», що є частиною культури народу.

Друга група - стереотипи праву, що відбивають потребу суспільства у дотриманні правил взаємодії, у тому числі в угоді про «соціальне партнерство».

Третя – моральні, які відповідають загальнолюдським установам: не красти, не обманювати, не вбивати. Саме така мораль-

ність суспільства визначає – чи рухається воно до прогресу, тобто розвивається по висхідній, або навпаки - деградує.

Проте, не зважаючи на існуючі суспільні стереотипи, основою підтримки національної лояльності може стати загальнодержавна ідея, що базується на повазі до загальнолюдських цінностей, які обґрунтовують створення правової, соціально-орієнтованої держави, що забезпечує впевнений рух вперед у соціально благополучне майбутнє. Тому в сучасних умовах важливим елементом підтримки та регулювання рівня національної лояльності виступає суспільна думка, яка не тільки оцінює й сприймає існуючий рівень соціально-економічного благополуччя, але й формує відношення населення до цього. Саме реакція населення на позитиви, що відбуваються у суспільстві, є тією внутрішньою мотивацією для підтримки лояльності і стабілізації функціонування українського соціуму. Слід підкреслити і той факт, що суспільна думка сприяє виникненню нелояльності до тих соціально-економічних явищ, які мають протиріччя з загально людськими нормами життя, та, на які держава реагує досить формально. Це має відношення до боротьби з корупцією, організованою злочинністю, розкраданню державної власності, хабарництву як до прямих порушень суспільних норм, що не може не викликати жорстокої реакції на негативні явища у суспільстві.

Висновки та напрями подальших досліджень. Підводячи підсумок можна констатувати:

пошук нових мотивацій розвитку сучасної національної лояльності пов'язаний з переглядом ціннісних орієнтирів сучасного українського суспільства для досягнення громадянської згоди;

забезпечення національної лояльності базується на можливостях держави і суспільства; підкоренні національної економіки і виробництва потребам населення; постійній турботі держави про благополуччя громадян, всебічному і гармонійному розвитку особистості;

національна лояльність досягається проведенням єдиної соціально-економічної політики в усіх сферах суспільного життя шляхом взаємодії усіх державних інститутів;

головною задачею підтримки національної лояльності – є створення умов для розвитку високих моральних устоїв, патріотизму і громадськості.

Подальші дослідження будуть спрямовані на пошук обґрунтованих соціальних партнерських зв'язків між сучасними цінностями й лояльністю з метою створення економіки лояльності за принципами: 1) соціальне партнерство – породжує мотивацію, 2) мотивація – створює нові цінності, 3) сатисфакція цінностями – відповідає функціонуванню активної лояльності, яка породжує ще кращу цінність, що відповідає прогресивному руху вперед.

Література

1. «Четыре системы»: национализм. Режим доступу: <http://sputnikipogrom.com/philosophy/4systems/37283/system-nationalism/>

2. Лазарев М.В. Политическая лояльность как фактор стабильности государства: автореф. дис. на соиск. учен. степени докт. экон. наук за спец. 23.00.02 – политология / М.В. Лазарев. – Москва: Российской академии государственной службы при Президенте Российской Федерации, 2004. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cheloveknauka.com/politicheskaya-lojalnost-kak-faktor-stabilnosti-gosudarstva>

3. Райхельд Ф. Фредерик. Эффект лояльности: движущие силы экономического роста, прибыли и неприходящие ценности: Пер. с англ. / Фредерик Ф. Райхельд, Томас Тил. – М.: Издательский дом «Вильямс» 2005. – 384 с.

4. Калінеску Т.В. Лояльність персоналу підприємств щодо сприйняття інноваційних знань / Т.В. Калінеску, О.М. Антіпов, В.В. Неглядова // Активізація інноваційної діяльності підприємств: монографія / [Колектив авторів], за наук. ред. Т.В. Калінеску. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. – С. 45 – 65.

5. Калінеску Т.В. Значення лояльності для сучасного підприємства / Т.В. Калінеску, В.В. Неглядова // Часопис економічних реформ. 2011. – №2. – С. 15 – 18.

6. Калінеску Т.В. Сатисфакція лояльності та соціальна відповідальність бізнесу як шляхи задоволення потреб людини / Т.В. Калінеску // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - Науковий журнал. – № 11 (153). – Частина 1, 2010. – С. 68 – 74.

7. Активізація інноваційної діяльності підприємств: монографія / [Колектив авторів], за наук. ред. Т.В. Калінеску. - Луганск: вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2014. – 224 с.

References

1. «Four systems»: nationalism. Retrieved from <http://sputnikipogrom.com/philosophy/4systems/37283/system-nationalism/>

2. Lazarev, M.V. (2004) Political loyalty as factor of stability the state. Manuskript. Moscow: Russian Academy of Government service at President of Russian Federation. Retrieved from <http://cheloveknauka.com/politicheskaya-lojalnost-kak-faktor-stabilnosti-gosudarstva>.

3. Reichheld, Frederick F. & Teal, Thomas (2005). The Loyalty Effect. The Hidden Force Behind Growth, Profits and Lasting Val-

ue. Moscow: The Publishing house "Williams", 384

4. Calinescu, T.V. & Antipov, O.M. & Negliadova, V.V. (2014). Loyalty of personnel of enterprises in relation to perception of innovative knowledge. In T.V. Calinescu (Ed.). Activation of innovative activity of enterprises (pp. 45 – 65). Luhansk: Printed Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

5. Calinescu, T.V. & Negliadova, V.V. (2011). Value of loyalty for the modern enterprise. Time Description of Economic Reforms. 2, 15 - 18.

6. Calinescu, T.V. (2010). Satisfaction of loyalty and social responsibility of business as ways of satisfaction of necessities of human. Bulletin Volodymyr Dahl East Ukrainian National University. 11 (153). Part 1, 68 - 74.

7. Activation of innovative activity of enterprises : monograph (2014). Calinescu, T.V. (Ed.).- Luhansk: Printed Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, 224.

Калінеску Т. В.

Формирование системы поддержки национальной лояльности для обеспечения социально-экономического развития

Доказано, что национальная лояльность связана с удовлетворением потребностей людей и их попытками изменить жизнь к лучшему. Определенно, что на процесс формирования национальной лояльности влияют много социально-экономических и политических факторов. Поэтому система поддержки национальной лояльности должна предусматривать, постоянно отслеживать и корректировать мероприятия, которые сосредоточены на организационных, финансово-экономических и социально-политических направлениях. Обоснованно, что если постоянно поддерживать определенное состояние национальной лояльности, то напрямую можно влиять на уровень удовлетворенности жизнью населения, обеспечивать выполнение программ социально-экономического развития государства.

Ключевые слова: национальная лояльность, система поддержки, социально-экономическое развитие, удовлетворенность жизнью, потребности населения.

Calinescu T.V.

The forming of the support system national loyalty to providing of socio-economic development

At article was proven that national loyalty is related to satisfaction and necessities of people and their attempts to change life to the best. It was certain, that many socio-economic and political factors influence on the process of forming the national loyalty. Therefore the system of support the national loyalty must foresee, constantly to watch and to correct the measures, which are concentrated on organizational, financial, economic, social and political directions. It was reasonable: if constantly to support the certain state of national loyalty, then straight to possible influence on the level of satisfaction by life of population, to provide implementation of the programs of socio-economic development of the state.

Keywords: national loyalty, system of support, socio-economic development, satisfaction of life, necessities of population.

Рецензент: Доронін А.В. - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки і маркетингу Національного аерокосмічного університету ім. Н.Е Жуковського, м. Харків, Україна.

Reviewer: Doronin A. - Professor, Ph.D. in Economics, Head of Economic and Marketing Department National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute", Kharkiv, Ukraine.

e-mail: 14494xk@ukr.net

Стаття подана
22.09.2016 р.